

70 godina Dubrovačkih ljetnih igara

Ispreplitanje istine prostora s istinom života i kazališta

Već punih sedam desetljeća Dubrovnik se svakog ljeta pretvara u grad teatar, stavljajući svoje povijesne i prirodne ambijente u službu umjetnosti.

Generalna proba otvorenja

Tekst: Hrvoje Ivanković

Događa se to zahvaljujući Dubrovačkim ljetnim igrama, glazbeno-scenskoj manifestaciji pokrenutoj prema uzoru na Salzburški festival čiji je utemeljitelj, slavni redatelj Max Reinhardt, ljetovao 1932. u Dubrovniku. Davši svojim izjavama dodatni poticaj lokalnim entuzijastima koji su kazalištem i glazbom željeli oživjeti usnule kulise svoga Grada, prilagodljivost načelima ambijentalnog kazališta bila je važan kriterij i pri

dovođenju gostujućih predstava. Činjenica da je najveći dio dramskog programa Dubrovačkih ljetnih igara stvaran upravo u tim prostorima, u festivalskim produkcijama koje su okupljale najbolje glumce iz Hrvatske i bivše Jugoslavije, načela su se mijenjala u skladu s duhom vremena te trendovima i poetikama pojedinih autora. Većini predstava zajedničko je bilo nastojanje da scenografske intervencije svedu na minimum te da ni s čime ne naruše integritet i autentičnost prostora u koji ulaze. Tijekom sedamdeset festivalskih sezona predstave su izvođene u više

Kada je o ambijentalnome kazalištu riječ, ono što se u Dubrovniku začelo pet godina nakon završetka Drugoga svjetskog rata uvelike je nadmašilo sve slične europske festivale, kako po broju i raznolikosti korištenih prostora, tako i po načinu na koji su predstave korespondirale s njihovim osobitostima.

od šezdeset prostora, od trgova, tvrđava, palača i ljetnikovaca do parkova, kamenoloma, luka i kupališta. Kako je uglavnom bila riječ o živim dijelovima Grada i okolice, tako su i građani Dubrovnika postali dijelom festivalske priče, prepune anegdota o dodirima i sudarima kazališne fikcije i stvarnoga života.

KUĆNI AUTORI: MARIN DRŽIĆ I WILLIAM SHAKESPEARE

Dva pisca zauzimaju posebno mjesto u povijesti ambijentalnog kazališta Dubrovačkih ljetnih igara. Dubrovčanin Marin Držić, jedan od najvećih europskih renesansnih pisaca, sa svojim je djelima prisutan od samih festivalskih početaka. Njegova pastorala Grižula, postavljena 1951. u parku Gradac, bila je prva prava ambijentalna predstava Ljetnih igara, a slijedilo ju je još pedesetak produkcija Držićevih djela, između kojih su i legendarna postava komedije Skup u parku Muzičke škole - Umjetničke škole Luke Sorkočevića te nekoliko uprizorenja njegova remek-djela Dunda Maroja koji je izvođen na više lokacija, od Gundulićeve poljane do arheološkog nalazišta na Pustijerni, gdje je potkraj 1970-ih, ispod naslaga građevinskog otpada, iskopan djelić Dubrovnika srušen u katastrofalnom potresu 1667. godine. Drugi "kućni autor" dubrovačkoga festivala bio je William Shakespeare, pisac čije se ime najčešće vezuje uz tvrđavu Lovrijenac koju je još 1952., svojom režijom Hamleta, redatelj Marko Fotez promovirao u jednu od najpoznatijih svjetskih šekspirijanskih pozornica. Uz mnogobrojne festivalske i gostujuće produkcije Hamleta (režirali su ih, primjerice, Dennis Carrey, Jiri Menzel, Dino Radojević i Joško Juvančić, a danskog princa igrali su,

uz ostale, i Rade Šerbedžija, Derek Jacobi, Daniel Day Lewis i Goran Višnjić) na Lovrijencu su izvođeni i Romeo i Giulietta (redatelj Franco Zeffirelli), Othello (red. Stuart Burge), Macbeth (red. Vladimir Habunek). Još su neka Shakespea- reova djela svoja izazovna uprizorenja našla i na drugim lokacijama, od otoka Lokruma ili na pučini otvorenih hridi- na kupališta Danče (Oluja) preko idilič- nog ambijenta parka Gradac (San ljet- ne noći, Na Tri kralja, Izgubljeni ljubavni trud), do monumentalnoga baroknog stubišta ispod jezuitske crkve (Romeo i Giulietta) ili renesansnog ljetnikovca obitelji Sorkočević u Lapadu (Mjera za mjeru). Nezaboravan spoj povijesne kulise (Gundulićev ljetnikovac u Gru- žu, palača Sponza, Knežev dvor, dvo- rac Skočibuha) i vrhunskih glumačkih

Hamlet na Lovrijencu 1952.

Pozornica prvih DLJ 1950.

Vrhunci ambijentalnoga kazališta dubrovačkoga Festivala i dalje počivaju na temeljima koje su postavili njegovi davni utemeljitelji na pretpostavci o posvemašnjem ispreplitanju istine prostora s istinom života i kazališta.

Dubrovačke ljetne igre

ostvarenja donijelo je nekoliko postava Dubrovačke trilogije Iva Vojnovića, pjesnika dubrovačke dekadence. Ambijenti Dubrovnika dali su nezaboravan obol i uprizorenjima mnogih drugih klasičnih djela, od vratolomne postave Caldero- nova komada Život je san ispod tvrđave Minčete, preko u more uronjene Tužne Jele Mata Vodopića, do Sofoklovih tra- gedija Kralj Edip i Edip na Kolonu (red. William Gaskill) igranih u sumrak na tar- aci tvrđave Sv. Ivana te u praskozor- je na obroncima brda Srđa. Početkom 1970-ih na Dubrovačke ljetne igre pro- drle su nove kazališne tendencije koje su dodatno pridonijele pretvaranju Du- brovnika u grad teatar. Središnji dubro- vački trg ispred palače Sponza osvojio je Luča Ronconi sa svojom legendar- nom predstavom Orlando Furioso, a redatelj Georgij Paro s djelima barda suvremene hrvatske književnosti, Mi- roslava Krleže, donio je novu dimenziju ambijentalnoga teatra šetnjom publike taracama i katakombama tvrđave Bokar (Aretej, 1972.), a zatim i plovidbom oko otoka Lokruma na uvećanoj repli-

ci Kolumbova jedrenjaka Santa Maria (Kristofor Kolumbo, 1973.).

POSTAVE DJELA SUVREMENIH AUTORA

Sve propulzivnije interpretacije klasič- nih djela od početka 20. stoljeća prate i sve češće postave djela suvremenih autora, nerijetko povezanih s ambijen- talnim iskoracima koji bi samo nekoliko godina ranije naljutili kazališne tradicio- naliste. No, svi su vidjeli kako, u ratom devastiranom Hotelu Belvedere, svoje prirodno okružje nalazi virtuozna son- daža postkomunističkog svijeta, Četvr- ta sestra Janusza Glowackog (red. Ivi- ca Boban, 2000.), kako Durrenmattov Posjet stare dame (red. Ivica Kunčević, 2002.) srasta s prostorima zatvorene Tvornice ulja Radeljević u Gružu ili kako Bobo Jelčić i Nataša Rajković u kazališ- nom hodu kroz turistički manje ekspo- nirane dijelove Grada, od Doma za sta- rije i nemoćne osobe Domus Christi do Poljane Mrtvo zvono, isprepliću povijest i sadašnjost Dubrovnika (Radionica za šetanje, pričanje i izmišljanje, 2003.). ■

Popratne manifestacije